

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Савет за културу и информисање
Број: 351/2025-I
14. јун 2025. године
НОВИ САД

**ПРЕДСЕДНИЦИ СКУПШТИНЕ
ГРАДА НОВОГ САДА**

На основу члана 84. ст. 2, 3. и 4, чл. 141. и 142, а у вези са чланом 157. Пословника Скупштине Града Новог Сада - пречишћен текст („Службени лист Града Новог Сада“, број 23/20), Савет за културу и информисање Скупштине Града Новог Сада доставља председници Скупштине Града Новог Сада Предлог одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду са образложењем и Закључком број: 060-1/2025-612-2-I од 14. јуна 2025. године и предлаже да се дневни ред VIII седнице Скупштине Града Новог Сада, сазване за 17. јун 2025. године, допуни са Предлогом одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду, да га Скупштина размотри и донесе Одлуку у предложеном тексту, ради стварања услова за благовремену реализацију Одлуке.

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Ђула Киш

На основу члана 7. став 3. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, бр.15/09, 20/10 и 51/11), поводом разматрања Нацрта одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду и на основу мишљења Јавног предузећа „Урбанизам“ Завод за урбанизам Нови Сад и Завода за заштиту споменика културе Града Новог Сада, Савет за културу и информисање Скупштине Града Новог Сада на 7. седници од 14. јуна 2025. године, доноси

ЗАКЉУЧАК

I. Утврђује се Предлог одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду.

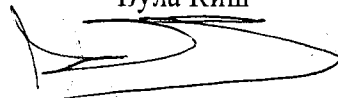
II. На основу члана 84. ст. 2, 3. и 4, чл. 141. и 142, а у вези са чланом 157. Пословника Скупштине Града Новог Сада - пречишћен текст („Службени лист Града Новог Сада“, број 23/20), Савет за културу и информисање Скупштине Града Новог Сада доставља председници Скупштине Града Новог Сада Предлог одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду и предлаже да се дневни ред VIII седнице Скупштине Града Новог Сада, сазване за 17. јун 2025. године, допуни са Предлогом одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду, да га Скупштина размотри и донесе Одлуку у предложеном тексту, ради стварања услова за благовремену реализацију Одлуке.

III. За представника предлагача на седници Скупштине Града Новог Сада одређује се Ђула Киш, председник Савета за културу и информисање.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Савет за културу и информисање
Број: 060-1/2025-612-2-I
Дана: 14. јуна 2025. године
НОВИ САД

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Ђула Киш

ПРЕДЛОГ

На основу члана 4. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 15/09, 20/10 и 51/11), Скупштина Града Новог Сада на ----- седници од ----- године, доноси

О Д Л У К У
О ПОДИЗАЊУ СПОМЕНИКА МИЛЕВИ МАРИЋ АЈНШТАЈН
У НОВОМ САДУ

Члан 1.

Милеви Марић Ајнштајн, математичарки и физичарки, подиже се споменик у Новом Саду (у даљем тексту: Споменик).

Члан 2.

Споменик се подиже на Београдском кеју на раскрсници са Улицом Милоша Бајића, на простору јавне зелене површине, јужно од постојећег пешачко-бицикличког прелаза.

Члан 3.

Средства за избор идејног решења, израду и подизање споменика обезбедиће се у буџету Аутономне покрајине Војводине, а средства за уређење локације за подизање споменика и њено одржавање обезбедиће се у буџету Града Новог Сада.

Члан 4.

О спровођењу ове одлуке стараће се Одбор који образује Скупштина Града Новог Сада у складу са чланом 8. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада.

Члан 5.

Ову одлуку објавити у „Службеном листу Града Новог Сада“.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број:
Дана:
НОВИ САД

ПРЕДСЕДНИЦА

Дина Вучинић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Правни основ за доношење Одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду, садржан је у члану 4. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 15/09, 20/10 и 51/11), којим је прописано да се споменик, а у вези са чланом 2. став 1. Одлуке, подиже на основу одлуке Скупштине Града Новог Сада, у складу са одредбама ове одлуке.

Дана 5 јуна. 2025. године, Организациони одбор за обележавање јубилеја сто педесет година од рођења Милеве Марић Ајнштајн поднео је Савету за културу и информисање Скупштине Града Новог Сада Иницијативу за подизање споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду.

Поводом поднете Иницијативе а пре одлучивања о исходу исте, у складу са чланом 7. став 2. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада, Савет за културу и информисање је прибавио стручна мишљења Јавног предузећа „Урбанизам“ Завод за урбанизам Нови Сад број: 1002/25 од 11. јуна 2025. године и Завода за заштиту споменика културе Града Новог Сада број: 41/75-2022 од 13. јуна 2025. године о локацији за подизање споменика и условима за њено уређење.

На основу члана 7. став 3. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада, Савет за културу и информисање Скупштине Града Новог Сада је на 7. седници одржаној 14. јуна 2025. године, а на основу наведених стручних мишљења, прихватио Иницијативу Организационог одбора за обележавање јубилеја сто педесет година од рођења Милеве Марић Ајнштајн, а затим и утврдио Предлог одлуке о подизању споменика Милеви Марић Ајнштајн у Новом Саду.

Чланом 1. Предлога одлуке прописано је да се Милеви Марић Ајнштајн, математичарки и физичарки, подиже споменик у Новом Саду.

Чланом 2. Предлога одлуке одређена је локација за подизање споменика, односно прописано да се споменик подиже на Београдском кеју на раскрсници са Улицом Милоша Бајића, на простору јавне зелене површине, јужно од постојећег пешачко-бицикличког прелаза.

Чланом 3. Предлога одлуке је прописано да ће се средства за избор идејног решења, израду и подизање споменика обезбедити у буџету Аутономне покрајине Војводине, а средства за уређење локације за подизање споменика и њено одржавање обезбедити у буџету Града Новог Сада.

Чланом 4. Предлога одлуке је прописано да ће се о спровођењу Одлуке старати Одбор који образује Скупштина Града Новог Сада у складу са чланом 8. Одлуке о подизању и одржавању споменика на територији Града Новог Сада.

Чланом 5. Предлога одлука је прописано да ће се Одлука објавити у „Службеном листу Града Новог Сада“.

Савет за културу и информисање Скупштине Града Новог Сада предлаже Скупштини Града Новог Сада да донесе Одлуку у предложеном тексту.

МИЛЕВА МАРИЋ-АЈНШТАЈН

(1875–1948)

Милева Марић-Ајнштајн, математичарка и физичарка, научна сарадница и супруга једног од најумнијих људи свих времена – нобеловца Алберта Ајнштајна, родила се 19. децембра 1875. године у Тителу. Рођена је у имућној и угледној кући свога деде по мајци Марији – Атанасија Ружића, а крштена у храму Успенија пресвете богородице у Тителу, где јој је отац, Милош К. Марић (1846–1922), био официр Шајкашког батаљона. Марија и Милош имали су петоро деце. Милева је била треће дете, односно прво које је остало у животу. Мала, хрома девојчица крупних црних очију, одвајала се од својих вршњакиња својом живом маштом. Очева мезимица, коју је од милоште звао Мица, све је одушевљавала својим брзим рачунањем, духовитим одговорима, урођеним смислом за ритам и музику.

Милева је детињство провела на салашу свога оца у Каћу, где јој је омиљено место за игру био простран таван, висока Кула и бронзано звоно за позивање радника на обед и за најаву завршетка радног дана. Његовог јасног и реског звука Милева се живо сећала читавог живота. Године 1876, када је укинут Шајкашки батаљон, Милевин отац је са породицом прешао у Руму, где је радио као писар у Котарском суду. Ту је добио кћер Зорку 1883. године и сина Милоша 1885. године, а у тој варошици је Милева завршила и четвороразредну основну школу 1886. године с врло добрим успехом. Исте јесени се уписала у први разред Српске више девојачке школе у Новом Саду, а потом наставила школовање у Сремској Митровици, чија реалка Милеву памти као ученицу са највишим оценама из физике и математике. Један од професора је за њу тада рекао: „То је редак феномен“. Године 1890. Милеву, жељну новог знања, отац уписује у пети разред мешовите гимназије у Шапцу. Милош са породицом остаје у Шапцу све до маја 1892. године, када добија место нижег судског службеника у Загребу. За време свог школовања у Загребу Милева је била ослобођена плаћања школарине, а у седмом разреду је чак почела да добија и новчану потпору у износу од 100 форинти. Због болести Милева је своје завршне испите седмог разреда полагала почетком септембра 1894. године. Најбоље оцене добила је баш из математике и физике.

Млада и амбициозна, једна од ретких Српкиња које су желеле да студирају у иностранству и посвете се науци, она у јесен 1896. године, уз свесрдну очеву помоћ и подршку, одлази у Цирих и уписује се у четврти семинарски разред Више девојачке школе. Слушала је следеће предмете: математику (четири часа недељно), физику (три часа), аналитичку геометрију (један час), физиологију (два часа), немачки језик (четири часа), француски језик (три часа), латински (два часа), историју (три часа),

певање (три часа) и вежбе из стенографије (један час). Милева је још као девојчица похађала часове клавира и добро је цртала, а последњи разред ове школе је завршила са одличним успехом. Успешно је матурирала у Савезној медицинској школи у Берну, пошто је та школа била једна од оних које су одређене за полагање матуре особа женског пола.

Медицина је била једна од првих академских области у којој су се афирмисале жене. Могуће је да је Милевин краткотрајан боравак на Медицинском факултету био само летња рекреација, јер се већ у октобру, после успешно положених пријемних испита из математике и нацртне геометрије, уписала у VIA одељење Савезне политехничке школе у Цириху - Политехнике (касније познате као ЕТН), на студије физике и математике. Управо ту упознаје четири године млађег, вредног и амбициозног студента, немачког Јеврејина – Алберта Ајнштајна. Пријатељски и колегијални однос временом прераста у отворену симпатију. Плашећи се те интимне везе и пробуђених осећања, Милева 5. октобра 1897. године напушта Политехнику и уписује се на чувени Универзитет у Хајделбергу у Немачкој. Међутим, са Албертом остаје у пријатељском односу и после одласка у Хајделберг. Све време су се дописивали и Милева се, на Албертов подстицај, фебруара наредне године враћа у Цирих и наставља студије. Из сачуваних писама се види да је већ на другој години студија могла самостално истраживати. Емотивна веза са Албертом је сваким даном постајала дубља и чвршћа, а хранила се заједничким интересовањем за науку, учење и истраживање.

На трећој години студија (1898/1899. године) још више се продубљује веза и сарадња Милеве и Алберта, што се најбоље види из писама у којима Алберт јасно и недвосмислено говори о својој љубави, о самопоуздању, инспирацији и радости коју му Милева пружа. „Када тебе нема, осећам се некако као да недостаје део мене, као да то нисам ја. Када седим дође ми да ходам, када ходам што пре би да се вратим кући, када с неким разговарам, спопадне ме жеља да радим, када радим, недостају ми концентрација и мир, а када пођем на спавање, осећам незадовољство проживљеним даном“. Албертова жеља је била да се већ 1900. године ожени Милевом, али је та жеља изазвала праву породичну драму у кући Ајнштајнових. Њиховој љубави силно се противила Албертова мати – Паулина. Малограђански разлози који су је нагнали на презир према Милеви били су везани за Милевино порекло и вероисповест, њен интелектуални потенцијал, године и физичку слабост. Из сачуваних Албертових писама видимо да то није реметило њихов заједнички рад и осећања која су, без обзира на честу одвојеност заљубљених и осуде Албертове породице, из дана у дан расла и постајала интензивнија и снажнија. Милева је успешно окончала студије, али није успела да докторира, јер јој то није омогућио ментор, чувени професор Вебер, иако је био свестан њене изузетне даровитости и огромног умног потенцијала. Он јој то није омогућио из више разлога: између

осталог, сматрао је да наука није за жене, а био је и у завади са Албертом. Но, то није био једини разлог Милевиног незадовољства. Наиме, јануара 1902. године Милева је невенчано родила кћер Лизерел, коју су она и Алберт морали да дају на усвајање. Милева је тешко подносила одвајање, а касније и губитак кћери (њен отац, Милош, ју је дао на усвајање), као и неслагање њених родитеља да пође за Алберта. Након што је Алберт добио стално запослење у федералном Заводу за патенте у Берну, Милева и Алберт су се, коначно, венчали – у уторак 6. јануара 1903. године. Поред кћери Лизерел, Милева је родила два сина: Ханса Алберта (14. мај 1904. године) и Едварда (28. јул 1910. године).

Поред редовног вечерњег научног рада с Албертом, Милева је често учествовала на састанцима Академије Олимпија – кружока око којег су се, поред Алберта Ајнштајна, окупљали и физичар и математичар Морис Соловин и Конрад Хабиخت. Милева је била редован гост њихових скупова, пажљиво је слушала расправе, али се у дискусије није укључивала, радије је о проблематици расправљала насамо са Албертом. Алберт Ајнштајн је својом општом теоријом релативитета (1913–1916. године) начинио епохално откриће, поставивши темељ квантне физике, а 1922. године му је припала Нобелова награда. У том раду га је свесрдно подржавала и помагала супруга Милева. Да је Милева заиста била Ајнштајнова драга десна рука, како ју је он од милоште звао, говори и цитат из једног писма, у којем он каже: „Како ћу само бити срећан и поносан када заједно будемо успешно привели крају наш рад о релативном кретању. Од самог почетка се Милеви одриче удео у стварању Албертове теорије, но нема сумње да је она знатно допринела уобличавању његовог рада, нарочито специјалне теорије релативитета, а њена истраживања и математичка рачунања, као и изузетна спретност и умешност у извођењу лабораторијских експеримената и анализа били су од непроцењиве помоћи Алберту, који је у тим доменима био мање генијалан и успешан. Позната је и чињеница да је при формулисању нове теорије често користио помоћ математичара. Милева је била изузетна управо у тој грани науке. О томе колико му је значила говори податак да је мираз који му је, по старом српском обичају у Војводини, Милевин отац донео у Берн, када их је обишао и први пут видео свог унука, Алберт уз Милевину дозволу учтиво одбио, рекавши да није узео Милеву за супругу због новца, већ из љубави и зато што је она његов анђео чувар и инспирација.

У лето 1905. године породица Ајнштајн је допутовала у Београд, у посету пријатељима са студија – Хелени и Миливоју Савићу, Хелениној сестри Адолфини и њеном супругу Недељку Кошанину и Милани и Светиславу Стефановићу, а потом је возом отпутовала у осамдесетак километара од Београда удаљен Нови Сад. Приликом доласка, Милева је оцу Милошу рекла: „Ми смо баш пред полазак завршили један важан научни рад по коме ће мој муж постати познат у целом свету. Он је добио и докторску титулу“. Највећи део свог одмора у Војводини породица

Ајнштајн провела је у вили Кула изван Каћа, у живахном сеоском амбијенту, тамо где је Милева најчешће боравила током детињства. Она је ту проводила велики део дана са својим сином, хранећи га, пазећи и шијући му, а предвече би рачунала и писала са својим супругом, или пак одлазила са њим у дуге шетње до реке Тисе. Алберт и Милева су најрадије седели у сенци великог дуда у близини Куле, Ханс Алберт често у колицима поред њих, и расправљали о проблемима физике, који осталима, кад би им се повремено придружили, нису били ни најмање разумљиви.

Породица Ајнштајн је поново посетила Нови Сад у септембру 1907. године. Овог пута се сместила у новоизграђену кућу у Кисачкој 20 (на месту старе породичне куће). Остало је упамћено да су Милева и Алберт често дискутовали, заједно рачунали и писали, те су Марићеви и њихови најближи рођаци и пријатељи сматрали да супружници заједно решавају проблеме из физике. На основу угодне и веселе атмосфере могло се закључити да су још увек заљубљени једно у друго. Они су углавном били у великој башти, или су седели на „веранди“, а понекад су боравили и у вили Кула крај Каћа.

Повратак у Берн донео је Алберту дозволу за приватну доцентуру на Филозофском факултету II Универзитета у овом месту, а он је углавном држао предавања после редовне службе у Патентном заводу. Породица Ајнштајн се 14. октобра 1909. године из Берна враћа у Цирих, где им се 28. јула 1910. године рађа други син – Едвард. Поред бројних породичних обавеза око деце и бриге око вођења домаћинства, Милева је често, чак и после поноћи, упорно решавала математичке проблеме из Албертових бележака. Управо те белешке, које се данас налазе и чувају у Архиву Алберта Ајнштајна на Хебрејском универзитету у Јерусалиму, беспоговорно сведоче о Милевином активном бављењу физиком. Име Алберта Ајнштајна је крајем септембра 1910. године постало познато не само у Европи већ и ван њених граница, а Алберт добија понуду да пређе у Праг на место редовног професора теоријске физике Немачког универзитета. Милева је била против тога да, зарад већих прихода и славе, оду из Цириха. Милева није волела Праг, а врло брзо је и код Алберта спласнуло почетно одушевљење овим градом и радним местом. Он редовно одлази у Цирих и тамо држи предавања за средњошколске професоре. На препоруку два велика француска научника – Анри Поенкаре и Марије Кири, Алберт 30. јануара 1912. године постаје редовни професор теоријске физике на ЕТН-у у Цириху. Милева је време у Прагу углавном проводила са децом у стану, а на основу сачуване преписке супружника лако се може закључити да су се Милева и Алберт и даље волели и да су, највероватније, и даље научно сарађивали. Летњи семестар 1911/12. године Алберт је провео у Берлину, где је водио разговоре с познатим берлинским физичарима. Но највећи део времена је проводио са својом рођаком Елзом Левентал, рођеном Ајнштајн, са којом је био у сродству и са мајчине и са очеве стране и коју је познавао још од детињства. Милева је од самог почетка њихове везе

знала да Албертова родбина врши страховит притисак на њега, говорећи му да она није добра, одговарајућа супруга, да има туберкулозу костију, да је стара и слично, а била је убеђена у то да су се свим силама уплитали у њихов брак. На основу писама које је Алберт по повратку из Берлина писао Елзи лако се може закључити да је управо она, односно емоције које су се почеле јављати између њих двоје главни разлог за неспоразуме у браку и све очитије удаљавање супружника. Заједнички живот у Прагу постао је неподношљив. Алберт је био нељубазан, често подругљив и груб, а Милева се почела повлачити у себе, избегавати разговоре и сву своју пажњу поклањати деци.

Породица Ајнштајн је 25. јула 1912. године отпутовала из Прага у Цирих, где се донекле вратио породични мир и разумевање, те је првих седам месеци све поново деловало идилично. Алберт је успешан и широм света признат научник, слободно време проводи са децом и Милевом, често музицирајући уз њену пратњу. Деца су здрава, а он и Милева имају искрене пријатеље и удобан смештај. Идила је трајала све до Албертовог рођендана 14. марта 1913. године, када рођенданска честитка од Елзе постаје повод за Милевин протест и љубомору. Од тога дана поново постаје актуелна тајна преписка Алберта и Елзе, која лагано али сигурно прети да разори и оно мало тананих нити које су још везивале супружнике.

Лето 1913. године породица је провела у Новом Саду, Каћу и Тителу, али су тада већ и Милевини рођаци и пријатељи примећивали да супружници нису блиски као некада, мада су и даље заједно писали и озбиљно разговарали о темама које су већини присутних биле стране и непознате. Милева и Алберт су отпутовали у Беч, док су деца остала код Милевиних родитеља у Новом Саду. По вољи и жељи Милевиног оца, Милоша, крштени су у Николајевској цркви у Новом Саду, у православној вери. Милева се из Беча вратила по децу и последњих дана септембра с њима отпутовала за Цирих.

Алберт се у Цирих вратио почетком зимског семестра 1913/14. године, али се дани љубави, заједничког рада и породичне хармоније нису вратили у дом Ајнштајнових. Почетком 1914. године породица је била на окупу у Берлину. Свађе, размирице, а вероватно и физички обрачуни супружника били су свакодневна појава. Крајње понижавајуће и јадно звуче услови које је 18. јула исте године Алберт поставио својој супрузи: Услови: А. Треба да се бринеш: да су моја одела и веш чисти и у добром стању, да редовно добијам три obroка у својој соби, да су моја спаваћа и радна соба одговарајуће уређени, а посебно да је мој писаћи сто на располагању само мени. Б. Треба да одустанеш од свих личних односа са мнош, осим уколико то није неопходно из друштвених разлога. Посебно мораш да се одрекнеш: да код куће седим поред тебе да се заједно шетамо или путујемо. В. Изричито се обавезујеш да се у међусобним односима придржаваш следећег: не смеш ми пребацити што ти

не нудим нежности, а од тебе их не очекујем, одмах мораш прекинути разговор са мном ако то захтевам, на лицу места мораш напустити моју спаваћу собу или радни простор ако то захтевам. Г. Обавезујеш се да ме не понижаваш пред децом ни речима ни поступцима. После само неколико дана Милева је чврсто одлучила да са децом напусти пакао у Берлину. Растанак на берлинској железничкој станици био је потресан.

Милева се са синовима вратила у Цирих. Живела је тешко и на ивици сиромаштва. Алберт није слао онолико новца колико су се договорили (нити је новац стизао редовно), а при том је био препун неке тешко разумљиве мржње према Милеви. Услед свакодневног стреса и бриге за децу, посебно за млађег Едварда, који је био изузетно болешљив и нежног здравља, Милева је и сама једно време боравила у санаторијуму, опорављајући се од срчаних проблема. За време Албертовог боравка у Цириху 14. фебруара 1919. године дошло је и до званичног развода брака Милеве и Алберта – због „неслагања природа“. Након развода, Милева се трудила да заради новац дајући часове из математике, док се физиком више није активно бавила. Много је читала и одржавала контакте са својим пријатељима и пријатељицама. Неколико пута је посетила своје родитеље и сестру у Новом Саду. Занимљиво је да су је они који су је познавали описивали као симпатичну, нежну и паметну жену, док је за друге била и остала тиха, несимпатична, хладна и затворена особа.

Оно што јој Алберт никада није могао замерити била је брига за децу, њихово одрастање, васпитање и школовање. Ханс Алберт је постао инжењер, а млађи син Едвард је студирао медицину, но студије није завршио због крхког здравља и душевне болести. Алберт је 1922. године своју Нобелову награду, односно око 170.000 швајцарских франака (око 32.000 америчких долара) предао Милеви. Нема сумње да је тако донекле умирио нечисту савест, и у погледу њиховог брака и у погледу њиховог заједничког научног рада. Ратни вихор Другог светског рата донео је Милеви нове проблеме око имовине. Због трошкова лечења и боравка болесног сина у санаторијуму, продала је две куће у Цириху, а, будући да се још 1939. године сложила с тим да Алберт формално преузме власништво над кућом у којој је живела, под условом да јој остану сва права, укључујући и наплаћивање кирија и станарско право, оправдано је страховала да ће Немачка напасти и неутралну Швајцарску и да ће Јеврејима одузимати имовину. Исто тако, и у више писама породици Гајин молила је да новац од кирија за њену кућу у Новом Саду шаљу на рачун америчке банке и да јој помогну да и формално уреди наследство куће у Кисачкој 20. Нажалост, Ајнштајн је самовољно и безобзирно средио да се њена кућа у Цириху прода и с 31. децембром 1947. године чак су јој отказали стан.

Крајем маја 1948. године Милева је доживела јак мождани удар. Слабашна и у сталној бризи за болесног сина, умрла је 4. августа 1948. године, а сахрањена је на Нордхајм гробљу у Цириху 6. августа 1948. године. На њеном гробу је до новембра 1973. године стајала скромна надгробна плоча са натписом: “ Mileva Einstein, geb. Marity 1875–1948.” Милевин гроб више не постоји. Управа гробља је изјавила да је гроб неповратно прекопан, јер га 25 година нико није одржавао, нити плаћао таксу за његово очување.

Чињеница је да наша ондашња штампа није забележила вест о Милевиној смрти и да се њен рад дуго није помињао, изузев у уским културним и научним круговима. Но, данас је за сваку похвалу иницијатива да се Милевин живот и рад истраже и да се сада, када је коначно изашла из сенке свога супруга, не дозволи да је она поново прекрије. Милева не заслужује да је заборавимо.